

Conferència del president de Foment del Treball, Joaquim Gay de Montellà
Barcelona Tribuna
3 de febrer de 2016

Una economia més oberta per a una societat que canvia

Apreciat amic Miquel Roca, moltes gràcies per les teves paraules generoses.
Honorable Jordi Baiget, Conseller d'Empresa i Coneixement,

Senyores i senyors,

En primer lloc, vull transmetre el meu sincer agraïment a la organització d'aquest espai de trobada: la Societat Econòmica Barcelonessa d'Amics del País, amb la col·laboració de l'Asociación Española de Directivos i el Grupo Godó-La Vanguardia. També agrair als patrocinadors d'aquest fòrum de debat tan important la seva implicació: Telefónica, Gas Natural i Deloitte.

I és clar, permetin-me que els agraeixi a tots vostès la seva presència i el seu interès per escoltar aquestes paraules que ara els adreçaré i que espero que no els decebin.

Voldria començar la meva intervenció recordant unes paraules de Joan Prim i Prats, president del Consell de Ministres d'Espanya i veritable i immens home d'Estat que Catalunya va donar al llarg del segle XIX. Va dir Prim el desembre de 1870:

“cuando se gobierna no siempre se hace lo que se quiere, ni aún muchas veces lo que se debe; se hace lo que se puede”

Pot ser aquesta una reflexió oportuna en aquests moments en què a Catalunya i a Espanya vivim moments de certa tribulació política producte, en primer terme, d'unes composicions parlamentàries que fan difícils majories sòlides i estables que possibilitin a un govern dur a terme allò que cal, que no és altra cosa que continuar amb una agenda política reformista amb un control rigorós del dèficit públic i amb la

priorització clara d'inversions productives que acompanyin la incipient recuperació econòmica que entre tots hem aconseguit encarrilar en els darrers mesos.

Per tant, i jugant amb la reflexió de Prim, crec que hem de demanar tant als diputats del Parlament com als del *Congreso* que facin tot el que puguin per fer el que cal i que s'imposin el deure de voler fer exclusivament allò que es pot fer. És a dir, **cal evitar deixar-se endur per propostes polítiques poc realistes que, si bé poden servir per fer campanya electoral, és evident que és impossible dur-les a la pràctica**. Cal evitar tot allò que se separi del que està acordat en el marc europeu i que és aconsellat per les autoritats europees i els principals organismes econòmics internacionals: compliment dels objectius de dèficit públic i control acurat del deute.

Així doncs, per a nosaltres, els representants de les empreses de Catalunya, **allò que es pot fer i allò que cal fer coincideixen en una mateixa cosa: consolidar la recuperació econòmica i refermar les dades positives que l'economia espanyola i especialment la catalana han assolit en els darrers mesos** i que han valgut l'admiració dels nostres socis europeus. Això és precisament el que hem de fer, el que volem que es faci i el que està al nostre abast de fer. Altrament, posar en risc la bona senda econòmica, serà fer un molt mal favor al progrés comú de la societat.

Panorama econòmic actual

Perquè ens hem de recordar constantment que la taxa d'atur a Catalunya continua al voltant del 17% i a Espanya al 21%. Aquest és un veritable repte i font de desigualtats i inestabilitat social. La creació d'ocupació ha anat agafant un bon ritme en els darrers trimestres, aportant xifres força positives. No hauríem de permetre que la inestabilitat política estronqués aquesta bona dinàmica que ha enfilat el mercat laboral. En termes interanuals, a Catalunya l'atur registrat no ha parat de baixar des de l'estiu de 2013.

I d'acord amb dades estadístiques de la darrera EPA, publicada fa pocs dies, sabem que l'últim trimestre de l'any passat, el nombre d'aturats va descendir en 678.200 persones respecte del darrer trimestre del 2014 en el total d'Espanya, sent la caiguda més elevada mai vista a l'EPA, dels quals 87.900 van ser a Catalunya. Fruit de una forta creació d'ocupació de 525.100 persones a l'any 2015 a Espanya i de 53.800 a Catalunya, bàsicament al sector privat. A més, tots els sectors d'activitat van incorporar més llocs de treball. No obstant això, persisteix encara al nostre mercat de treball una excessiva dualitat entre contractes indefinits i temporals. Restava molta feina per fer atès que encara hi ha a la nostra societat 4.779.500 persones que estan a l'atur a Espanya, i 668.500 a Catalunya.

Aquestes dades d'atur també han vingut a reflectir la millora notable de l'activitat econòmica al llarg dels darrers dos anys. Des del Foment, en fer l'anàlisi de les dades, ja vam dir a mitjans de l'any passat que la recuperació econòmica havia arribat per quedar-se. I crec que tenim tot a l'abast perquè sigui així, tot i que el creixement global de l'economia mundial, com ja es preveia, s'alenteixi al llarg d'aquest proper bienni 2016-2017. De fet, les darreres previsions de l'FMI així ho constaten amb una revisió a la baixa del creixement de l'economia global, però amb un matís important: la previsió de creixement de l'economia espanyola l'FMI l'ha revisada a l'alça.

Avui, crec que està clar que **Espanya i Catalunya segueixen presentant una recuperació robusta** i es mantenen en la part alta del creixement de les economies europees. En els darrers mesos ha destacat l'impuls de la indústria i l'increment continuat del sector serveis, així com l'estabilització del fort creixement de la construcció. El creixement econòmic actual es caracteritza per la consolidació d'importants equilibris macroeconòmics. L'absència de pressions de preus, el saldo positiu per compte corrent, el fort ajust del dèficit públic i el creixement de l'ocupació, estan sent elements distintius d'aquesta fase de recuperació del cicle econòmic, que vam iniciar l'any 2014 després de set anys, llargs i durs, de fase recessiva.

També cal assenyalar la feina feta, en un dels altres problemes que diferencialment mostrava l'economia espanyola com era el seu elevat nivell d'endeutament, que durant el període de crisi s'ha anat reduït essencialment en el sector privat, ja siguin famílies o bé empreses, apropant-nos als estàndards europeus. Així, als darrers cinc anys el nivell d'endeutament s'ha reduït en 453.000 milions d'euros, dels quals 287.000 milions corresponen a societats no financeres i 165.000 milions a famílies. I aquesta reducció de l'endeutament conviu amb un augment del crèdit nou que ja flueix a la nostra economia.

L'economia espanyola ha sabut recuperar molta credibilitat després de la sotsobra dels anys més durs de la crisi. Espanya ha recuperat credibilitat. Si ens fixem, per exemple, en la inversió estrangera, veurem que el seu comportament ha estat molt positiu. A Catalunya, al llarg del 2015 s'ha més que triplicat, malgrat l'augment del pes de les economies emergents com a destinació. Per tant, Catalunya i Espanya mantenen molt d'atractiu per a la inversió que caldria mirar de no malmetre.

A més, i ja ho hem anat veient al llarg d'aquestes primeres setmanes de l'any 2016, han augmentat els riscos negatius sobre el creixement de l'economia mundial i del comerç global, en particular. L'any 2015, el comerç mundial ha crescut a menor ritme que el producte, situació anòmala en els períodes d'expansió de les últimes dècades. A més, ho estem veient, les economies desenvolupades continuen creixent amb diferències importants entre països. D'una banda, Japó ha entrat novament en recessió. I

d'altra banda, a Europa persisteix el moderat ritme de creixement que ha caracteritzat la seva evolució econòmica des de l'inici de la recuperació, mentre que els Estats Units mantenen el bon ritme d'expansió i hem vist ja la primera pujada de tipus d'interès després de molt de temps.

Alhora, les perspectives de creixement de les economies emergents s'ha reduït considerablement a la baixa. Restem tots molt atents a la Xina, que modera el seu ritme d'expansió en un context de canvis estructurals a l'interior de la seva pròpia economia. I també de Brasil i de Rússia, que registren fortes contraccions del PIB.

De la mateixa manera, hem de ser conscients que els efectes favorables que han impulsat l'activitat econòmica en els últims trimestres està anunciat que s'aniran dissipant progressivament. Per exemple, el preu del petroli: tot i que continua marcant mínims, les estimacions de l'Agència Internacional de l'Energia assenyalen que anirà recuperant-se gradualment i arribarà als 80 dòlars per barril l'any 2020. O per exemple, també d'altres factors favorables com la política monetària expansiva que ha permès una rebaixa substancial del cost financer del deute públic espanyol, no tindrà certament un caràcter permanent.

Per tant, és important saber aprofitar l'empenta que ha assolit la nostra economia i el temps de persistència d'aquests factors favorables perquè les institucions insisteixin en les polítiques de reforma adients i perquè el món empresarial adopti les decisions adequades per garantir l'èxit futur.

Reindustrialitzar

En aquest sentit, des del Foment vam organitzar a finals de l'any passat el que vam anomenar un "Meeting Industrial", és a dir, una jornada sencera amb diverses taules de treball a partir de les quals fer una aproximació multidisciplinària al moment econòmic i empresarial que viu Catalunya i extreure'n conclusions ben valuoses per consolidar les línies estratègiques de treball que ja tenim definides com a institució que representa les empreses i els empresaris del país.

I com no pot ser de cap altra manera, des del Foment estem plenament convençuts que **els esforços públics i privats han de centrar-se en 'reindustrialitzar' l'economia per impulsar i donar continuïtat a la recuperació econòmica actual**. Aquests set anys llargs de crisi ens han confirmat allò que molts sempre hem defensat: que les economies més industrialitzades han sortit menys afeblides després del recent període de recessió: Alemanya n'és un bon exemple. També perquè la indústria proporciona llocs de treball més estables i millor remunerats. Perquè el sector industrial és determinant en el desenvolupament de la tecnologia i de la innovació. Perquè hi ha una forta interdependència entre la

indústria i el sector de serveis, el qual té un pes molt important en l'economia total. Perquè gran part de l'activitat exportadora se sustenta en l'activitat industrial. És a dir, **impulsar la indústria implica desenvolupar la capacitat de la nostra economia per créixer en base a un model més exportador, amb majors nivells d'innovació i millor qualitat d'ocupació. O sigui, una economia més productiva i, en conseqüència, més competitiva.**

I en el sector exterior es troba també una de les grans claus de present i de futur: durant les dues últimes dècades el creixement del sector industrial s'ha basat en l'augment de les vendes a l'exterior. El desenvolupament de la indústria exportadora ha permès que moltes empreses puguin mantenir-se (malgrat els efectes molt perjudicials de la crisi en el sector, sobretot en termes d'ocupació), reorientant la seva activitat a l'exterior, no només cap a mercats comunitaris sinó també extracomunitaris. Moltes empreses han sabut posicionar-se correctament en les cadenes globals de valor.

D'aquesta experiència, que demostra que les empreses exportadores aconsegueixen majors nivells de productivitat, es desprèn que gran part de l'esforç de reindustrialització passa per propiciar un procés d'internacionalització de l'empresa industrial.

Són fets objectius que en els set anys llargs de crisi i els dos anys següents d'inici de la recuperació, una de les forteses que la nostra economia ha anat construint ha estat el sector exterior. Si ens fixem en el seu comportament dels darrers anys, el sector exterior podria estar desenvolupant un nou patró, en la mesura que la recuperació econòmica està sent consistent amb un augment molt important de les exportacions i del nombre d'exportadors regulars, així com amb una evolució també ascendent, però no explosiva, de les importacions, tot i la rebaixa de la factura energètica. Segons dades molt recents **al llarg de 2015 l'economia de Catalunya va marcar un rècord històric quant a número d'empreses exportadores** regulars. Les dades oficials ens demostren que més de 16.000 empreses de Catalunya ja exporten de manera regular arreu del món, però especialment a la Unió Europea, amb un volum d'exportació de vora els 58.000 milions d'euros. Es tracta de més del 34% del total d'empreses espanyoles que exporten regularment. Crec que ens no és impossible fixar-se com a objectiu ambiciós a llarg termini que el pes del sector exterior en el nostre PIB arribi a ser almenys el 50%, tot partint de la situació actual en que volta ja el 35%.

Per tant, si tornem a fixar la mirada en les nostres administracions públiques, queda clar que esperem d'elles: polítiques transversals per promoure:

- la internacionalització de les empreses;
- diversificar els mercats de destinació;
- fomentar una major dimensió empresarial;

- reduir els costos de l'energia;
- liberalitzar el mercat nacional;
- promoure la inversió en capital humà i abordar el problema de la temporalitat;
- incrementar la productivitat a través de la inversió en actius intangibles;
- Desenvolupar el vincle educació-innovació-empresa

Incrementar grandària empresarial

A Foment som molt conscients de l'esforç important que han fet moltes empreses de Catalunya en els darrers anys per obrir-se a nous mercats. Especialment les empreses mitjanes, que és on veiem que es dona la propensió més gran per exportar i on els esforços, també, són majors. També es constata que existeix una diferència notable entre sectors, essent els més exportadors els sectors de contingut tecnològic més alt. Així doncs, la base tecnològica i la dimensió de les empreses són factors clau per continuar creixent en exportacions i aprofundir en aquest camí d'obertura de la nostra economia que sembla clar que és un camí d'èxit.

Els països més dinàmics i competitius del nostre entorn i amb una economia més oberta tenen una presència més reduïda de la microempresa en el seu teixit empresarial. Per exemple, a Alemanya aquestes empreses de fins a 10 treballadors representen el 82,3% del nombre i el 19,0% de l'ocupació; en el cas d'Àustria, aquests percentatges es situen, respectivament en el 87,1% i 25%; i també a Dinamarca. En aquest països es constata, en termes relatius, un major pes de la petita i mitjana empresa, cosa que permet, en molt casos, unes economies d'escala, que fan que millorin la seva capacitat competitiva, amb major nivells d'innovació en els seus productes i serveis.

A diferència, en el cas d'Espanya i de Catalunya, el pes de la microempresa és relativament més gran, sent d'aquest tipus el 94,5% de les seves empreses i generant el 40,8% de l'ocupació; les petites empreses representen el 4,8% i el 19,6% de l'ocupació; les mitjanes se situen en el 0,6% de les empreses i el 13,5% de l'ocupació i, finalment, les grans el 0,1% de les empreses i el 26,1% de l'ocupació.

Per tant, és necessari que continuem fent polítiques d'emprenedoria alhora que cal fer sobretot un esforç per engrandir la dimensió de les empreses. Calen, doncs, accions contundents de política de creixement empresarial per millorar aquesta debilitat estructural que es palesa a l'economia espanyola i catalana.

En aquest sentit, puc explicar que aquesta setmana la Junta Directiva de Foment ha aprovat la creació d'una acceleradora per a *start-up*. Amb aquest projecte, al Foment donem una passa endavant i ens

comprometem encara més en la creació i sobretot estimulació de nous projectes empresarials que sobretot tinguin un model de negoci escalable i una visió del mercat global. Hem anomenat aquest projecte **FOMENT UP**, i el valor afegit que aporta Foment amb aquesta iniciativa és el de connectar sectors sencers d'activitat amb *start-ups* en una relació de guany en què les noves iniciatives empresarials poden afinar la seva viabilitat i créixer més ràpidament i els nostres sectors i les grans, mitjanes i petites empreses que els integren poden connectar amb formes d'innovació i diversificació molt atractives. Iniciem aquesta acceleradora, el FOMENT UP, habilitant un espai físic per a 10 *start-ups*, i amb el disseny d'un programa d'acompanyament, finançament i *mentoring*. En definitiva, al Foment apostem per un model propi d'incubació i acceleració d'empreses que connecti aquestes *start-ups* amb un sector sencer.

PLEMI, Corredor i enllaç Gibraltar

De la mateixa manera, per seguir donant suport a l'economia catalana i a l'espanyola en el seu procés d'obertura, des del Foment estem implementant un pla de treball que vinculi les principals organitzacions empresarials i institucions del Mediterrani espanyol amb la vista posada en el desenvolupament del Corredor Mediterrani i l'ampli ventall d'oportunitat que obre aquesta xarxa estratègica que connecta Europa amb el Magrib a través del nostre territori. De fet, tornem a donar impuls a la relació que ja vam estrènyer a finals de 2011 i durant el 2012 quan vam articular-nos per defensar davant de les institucions europees el valor estratègic del Corredor Mediterrani. Ara, treballem per posar en marxa el que anomenem la Plataforma Econòmica del Mediterrani Ibèric on s'integrin representants empresarials des de Girona fins a Almeria i les principals institucions públiques de Catalunya i e la Comunitat Valenciana.

Pensem que aquest Arc Mediterrani peninsular representa la meitat de la població espanyola, la meitat de l'ocupació, el 47% del PIB i la meitat de les exportacions amb un valor el darrer any d'uns 95.000 milions d'euros. Els beneficis de cooperar també a l'hora d'obrir nous mercats són immensos.

Amb això, tornem a reclamar a les Administracions Públiques una prioritització evident del Corredor Mediterrani i també tornar a treballar seriosament en el projecte de túnel ferroviari a través de l'Estret de Gibraltar, que uneixi de manera permanent Europa amb el Magrib i amb una capacitat estimada de vehicular 8 milions de tones de mercaderies cada anys i fins a 11 milions de passatgers. Fa poc més d'un any els països de la Mediterrània occidental van assumir per primer cop l'oportunitat d'aquest enllaç permanent i es van comprometre a fer un seguiment semestral dels seus avenços. Realment és aquesta una infraestructura altament estratègica.

Reptes per a una societat que canvia

En definitiva, es tracta d'impulsar l'economia i les nostres empreses cap on ja sabem que es troba el futur, perquè podem llegir en informes experts i, sobretot, vivim de manera molt clara que ens trobem en un moment de canvis molt significatius en les nostres societats. Fa una setmana vaig tenir l'oportunitat de reflexionar en una trobada al voltant del futur de les ciutats i les noves tendències i oportunitats empresarials que s'hi desvetllen. És evident que és un bon marc per assenyalar les grans tendències que en aquests moments es mouen a nivell mundial i els reptes que les acompanyen.

La població mundial de manera molt accentuada i s'estima que pot arribar als 9.500 milions d'habitants l'any 2050. És evident que nos serà un creixement homogeni i que, per exemple, Europa no creixerà amb les mateixes taxes que l'Àfrica. De fet, es preveu que Europa sigui el continent més envellit del món i que, a més, es trobi amb una pressió migratòria molt important. En tot cas, aquest increment de població incrementarà la demanda de recursos i és de preveure que es concentri en les àrees urbanes.

Alhora, i avui ja en som testimonis, ja té molt de pes social la generació de persones d'entre 20 i 35 anys que es van fer adults amb el canvi de mil·lenni i que en el nostre país van créixer amb la plena prosperitat econòmica. Aquesta generació, anomenada "*millennial*" i que aquí sovint hem identificat com la millor preparada de la nostra història, és la que avui pateix taxes d'atur superiors al 50%. A més, es tracta d'una generació els hàbits i les habilitats dels quals són substancialment diferents als de les generacions anteriors. Són extremadament digitals i socials, consulten i comparteixen, són crítics i exigents i cerquen la personalització, prioritzen la participació i la col·laboració, prefereixen compartir a posseir i reivindiquen la transparència, la sostenibilitat i el compromís social.

En una època, doncs, en què es constata que han crescut les desigualtats i en què aquesta generació, que va assolint el seu protagonisme social, ve essent castigada per les taxes altes d'atur, es de preveure que s'impulsin canvis que el temps dirà si són tan profunds com ara ens pot semblar. Segur que els negocis seran diferents, que els consumidors seran diferents i que els empresaris serem diferents.

Per això, i en aquest sentit, també vull explicar que la Junta Directiva de Foment ha decidit que la institució constitueixi una **Fundació** que, precisament, es dediqui a treballar i reflexionar sobre tot allò que estrictament no són els objectius ordinaris de Foment però que són aspectes de gran importància per al context social en què es desenvolupa l'activitat empresarial. Em refereixo, en fi, a una Fundació que treballi en aspectes socials, mediambientals i de coneixement en sentit ampli.

A la fi, doncs, Catalunya s'enquadra en aquesta Europa que té grans reptes poblacionals i econòmics en un context on els principals països de l'OCDE tendeixen a perdre pes relatiu en el context mundial en favor de les economies emergents. Una Europa que està essent fortament sacsejada pels anys de crisi econòmica i per malestar social que en molts casos, com aquí, es tradueix en inestabilitat política. Així doncs, aquest malcontentament i l'emergència d'una nova generació de joves certament desencantats veiem com a repercutit ja de manera clara per exemple en les composicions parlamentàries complexes a Catalunya i a Espanya.

Correm un gran risc, en aquest sentit, que opcions polítiques poc madures o declaradament rupturistes tinguin un pes exagerat en les polítiques públiques a partir d'ara. A Catalunya, ens genera preocupació el pes en l'estabilitat parlamentària del govern que pugui tenir un partit minoritari i radical. I més, quan la coalició de govern ja representa un varietat ideològica en alguns punts contradictòria que presumeix un exercici executiu complicat. Ens preocupa que es dugui el país a la paràlisi i que, a més, es malmeti la bona senda econòmica que havíem emprès.

De la mateixa manera al govern de l'Estat, on forces d'extrema esquerra poden definir polítiques que contradiuen els acords europeus i poden espatllar el redreçament de les finances públiques. Cal recordar que **l'únic camí viable, per a Catalunya i per Espanya, és el de l'acord amb les polítiques econòmiques consensuades per Europa en la línia d'una major harmonització i consolidació dels comptes públics. A fora d'aquest consens, a fora d'Europa, no hi ha res de bo ni per a Catalunya ni per a Espanya.**

En aquest sentit cal estar alerta; cal estar-hi amatent, ja que com diu un financer, rendibilitats passades no asseguren rendibilitats futures, per tant no deixar-se fer només per la inèrcia, sinó que calen posicions proactives en aquest món canviant en el que vivim. Els empresaris estem sobretot compromesos en treballar, com ja fem, en una economia més oberta per a una societat que canvia.

Moltes gràcies,

Joaquim Gay de Montellà

President de Foment del Treball